

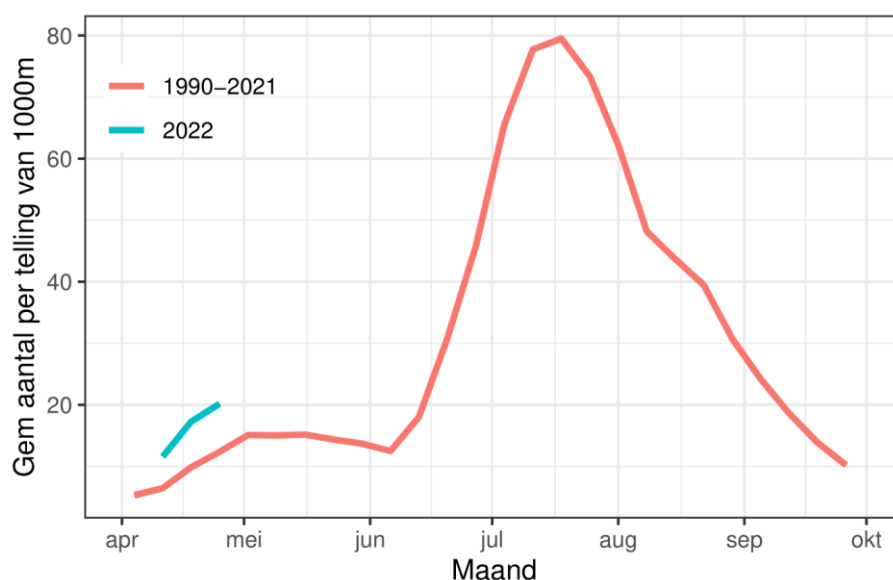
April 2022

Beste teller,

Na een eerste week met slecht weer, waarin de sneeuw zelfs af en toe onze telroutes bedekte, werd het gelukkig weer mooi telweer. Hoe deden onze vlinders het?

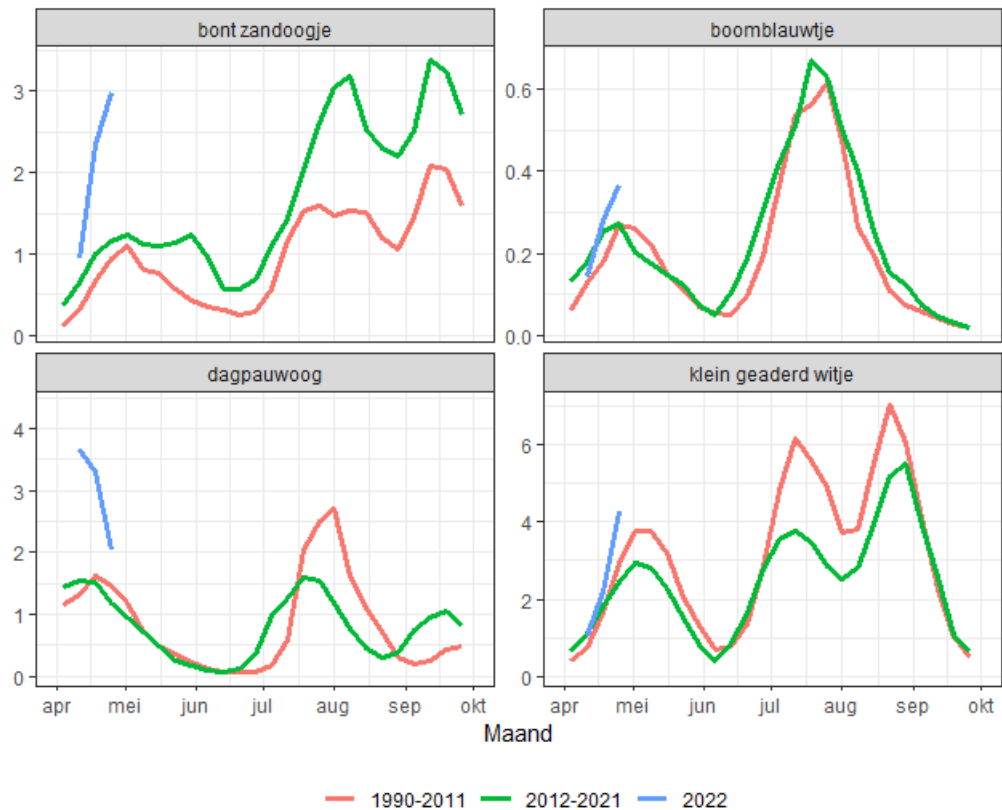
Aantal vlinders

In onderstaande grafiek wordt het gemiddeld aantal vlinders per telling per 1000m gegeven op alle getelde routes. Het eerste dat opvalt is het hoge aantal vlinders: het vroege voorjaar van 2022 is duidelijk een goed vlindervoorjaar. Veel soorten worden relatief veel gezien. Wat ook opvalt: de lijn voor 2022 begint niet in de eerste week van april. Uit die week (weet u nog? Met sneeuw en zo) is tot nu toe welgeteld één telling doorgegeven. Dat is te weinig om een gemiddeld aantal mee te berekenen. Het is het laagste aantal tellingen in een week ooit, ook in eerdere slechtweerweken (vaak in april) konden toch nog wel een paar tellingen gedaan worden.

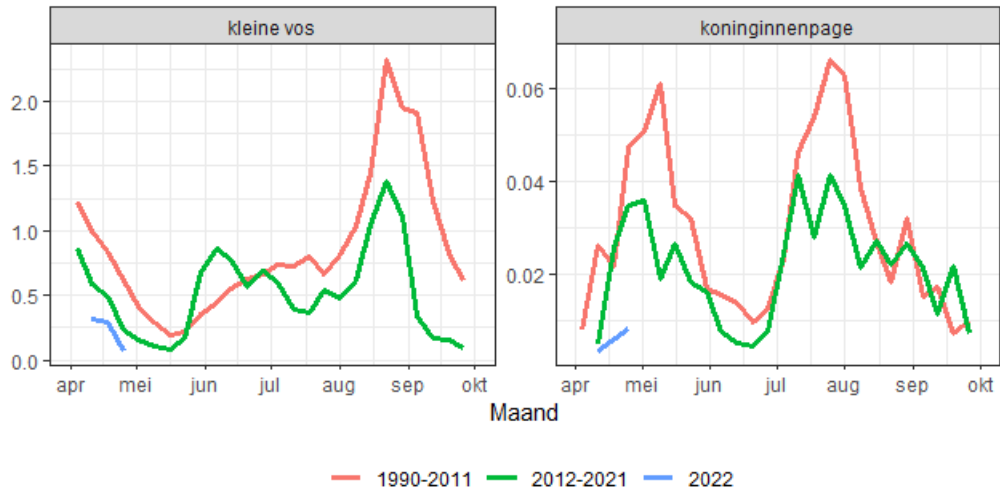
Soorten die het goed deden

Een paar voorbeelden van soorten die dit voorjaar tot nu toe meer werden gezien dan we gewend zijn. Nadat het een paar jaar wat minder ging met het bont zandoogje liggen de aantallen dit voorjaar duidelijk hoger dan we van de laatste jaren kennen, zelfs bijna op het niveau dat we kennen uit de zomergeneraties. Zo extreem goed deed het boomblauwtje het dit voorjaar niet, maar toch liggen de aantallen hoger dan de laatste jaren. Dat geldt nog duidelijker voor de dagpauwoog. Jarenlang ging deze soort achteruit, maar afgelopen zomer zagen we een flinke opleving. Een flink deel van deze dagpauwogen is de winter goed doorgekomen, en dit voorjaar zagen we meer dagpauwogen dan we lang gezien hebben. Het klein geaderd witje is natuurlijk geen zeldzaamheid, maar de droogte van 2018 tot 2020 had er wel toe geleid dat de aantallen flink gedaald waren. Vorig jaar was er al wat herstel, en dat lijkt dit voorjaar door te zetten.

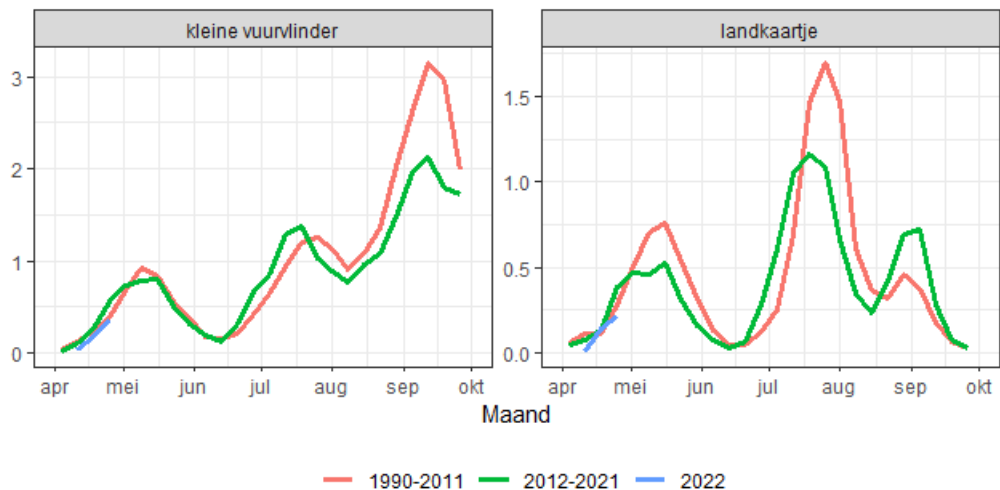
Soorten die het slecht deden

Niet alle soorten hadden echter een goed voorjaar. De misère van de kleine vos ging ook in 2022 door, al waren er in februari en maart wel wat meer kleine vossen. Maar vergeleken met de aantallen die we uit het verleden gewend waren, zijn de aantallen dit voorjaar weer laag. Dat geldt ook voor de koninginnenpage, een soort die de laatste tien jaar in vrijwel het hele land gezien kan worden, maar dit voorjaar niet uit de startblokken lijkt te willen komen.

Soorten met een gemiddeld voorjaar

Natuurlijk waren er ook een aantal soorten die het min of meer deden zoals we gewend zijn. Zo lopen de aantallen van de kleine vuurvliinder langzaam op, en de grafiek loopt vrijwel exact gelijk aan wat we gewend zijn. Dat geldt ook voor het landkaartje. Daar moet echter de aantekening bij dat het landkaartje het de laatste (droge) jaren vrij slecht deed en in 2021 duidelijk minder is gezien. Wat dat betreft zijn de 'normale' aantallen die we nu zien goed nieuws: het herstel lijkt begonnen, mede met dank aan het nattere jaar 2021.

Hommels: de eerste werksters vliegen en ze zijn klein

Waar je in maart en begin april bij het tellen van hommels eigenlijk alleen maar rekening hoeft te houden met de koninginnen, begint dat nu langzaam anders te worden. Van diverse soorten worden de eerste werksters gezien. Zelf hebben we in elk geval al werksters van de aardhommelgroep, de weidehommel, de boomhommel en de veenhommel gezien. Terwijl de koninginnen de grootste hommels zijn die er rondvliegen, zijn deze eerste werksters vaak de kleinste die je in het jaar tegen kunt komen. Sommige zijn niet groter dan de zandbijtjes die nu ook veel rondvliegen. Vooral de werksters van de weidehommel kunnen erg klein zijn. Je moet dan even goed kijken om door te hebben dat je echt met een hommel te maken hebt. De komende tijd zal het aantal en aandeel werksters alleen maar toenemen. En die latere werksters zijn vaak weer iets groter dan degene die je nu kunt tegenkomen.

“Ik zie nooit koekoekshommels”

Regelmatig wordt gevraagd waar je koekoekshommels kunt tegenkomen. En natuurlijk hoe je ze dan kunt herkennen. Want veel mensen hebben het idee dat ze die nooit zien. En het is natuurlijk mogelijk dat dat echt zo is. In principe kun je koekoekshommels tegenkomen overal waar populaties van sociale hommels (de andere soorten) zitten. En in principe geldt, hoe meer sociale hommels, hoe groter de kans dat er ook koekoekshommels zitten. Maar zo vroeg in het jaar is het eigenlijk logisch dat het lastig is om ze te zien. Er zijn er gewoon veel minder: lage aantallen vrouwtjes die hebben overwinterd en ook nog eens geen werksters. Ze laten ten slotte de werksters van de gastvrouw het werk doen. Om er toch extra alert op te zijn een paar tips waar je op kunt letten. De soorten waarvan de kans het grootst is dat je ze tegenkomt zijn (in willekeurige volgorde):

- Grote/tweekleurige koekoekshommel, een duo dat veel op elkaar lijkt en dat in het veld lastig te onderscheiden is.
- Boom/vierkleurige koekoekshommel: nog zo'n duo, waarbij de boomhommel zeldzaam is.
- Gewone koekoekshommel.

Voor deze drie soorten(paren) geldt dat ze qua grootte vergelijkbaar zijn met de koninginnen van de sociale hommels. Het zijn dus grote hommels. Qua kleur valt vaak de opvallend zwarte, glanzende bovenzijde van het achterlijf op, waarbij er geen gele/bruine band aan de basis van het achterlijf zit. Verder lijken ze behoorlijk op de hommels van de aardhommelgroep. Zie je dus een hommel vliegen met een opvallend zwart achterlijf, maar wel een lichte achterlijfspunt? Dan heb je misschien met een koekoekshommel te maken en is het goed om even extra op te letten. Hieronder staan de plaatjes van de genoemde soorten, met daarbij een plaatje van een hommel van de aardhommelgroep. Wil je verder kijken om erachter te komen welk van de drie algemenere koekoekshommels het is, kijk dan verder in de Veldgids Hommels. Die kun je downloaden op de [website van EIS](#) of door [hier te klikken](#).

Koekoekshommel vrouwtjes

tekeningen: Jeroen de Rond

gewone koekoekshommel

aardhommelgroep

grote/tweekleurige koekoekshommel

boom/vierkleurige koekoekshommel

Vliegtijden soortgerichte routes

De aardbeivlinder is net begonnen met vliegen en binnenkort volgen ook argusvlinder, bruine vuurvlinder, bont dikkopje en zilveren maan. Voor de tellers die een soortgerichte route tellen wordt het binnenkort weer tijd om de route(s) voor deze soorten te lopen.

Deze soorten moeten in ieder geval drie keer geteld worden in de topvliegtijd. Voor de aardbeivlinder begint die nu en loopt tot eind mei. Voor de andere soorten zal de top van de vliegtijd in de tweede helft van mei liggen.

Wilt u ook uw ervaring delen met andere tellers?

Heeft u leuke ervaringen op uw route en wilt u die delen met andere tellers? Wij ontvangen graag uw verhaal. Stuur het naar meetnet@vlinderstichting.nl.

Contact

Mocht u contact met ons willen, dan kunt u ons altijd bellen of e-mailen.

Landelijk Meetnet Vlinders

Chris van Swaay

José Kok, Ingeborg van Es-Boomsluiter, Kars Veling en Kim Huskens

Tel.: 0317 467346

meetnet@vlinderstichting.nl

Hommelmeetnet: Johan van 't Bosch

Meetnethommels@naturalis.nl

Deze nieuwsbrief wordt via e-mail verstuurd aan alle tellers van het Landelijk Meetnet Vlinders. Mocht u geen prijs stellen op de nieuwsbrief, dan kunt u de verzending stoppen door op meetnet.vlinderstichting.nl bij Instellingen de optie Nieuwsbrief abonnement op nee te zetten.